Prof. zw. dr hab. Maria Pąchalska
Kierownik Katedry Neuropsychologii i Neurorehabilitacji
Uniwersytet im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
ul. Gustawa Herlinga-Grudzińskiego 1
30-705 Kraków
Tel. 511-236-610

Dział Obsługi Rady ds. Nauki i Doktorantów
WPŁYNĘŁO
03. 01. 2025
RND/RDNM-5320-H/2418/25

OCENA

osiągnięć naukowych Pani dr n. społ. Aleksandry Bali
w postępowaniu o nadanie stopnia dr hab. w dziedzinie nauk medycznych
i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne
wykonana na zlecenie Uniwersytetu Warszawskiego
RDNM/H7/362/R/2024, z dnia 17 października 2024 r.
zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku
Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

1. PRZEDSTAWIENIE PODSTAWOWYCH DANYCH O HABILITANTCE:

   Imię i nazwisko: **Aleksandra Bala**

2. POSIADANE DYPLOMY, STOPNIE NAUKOWE LUB ARTYSTYCZNE – Z PODANIEM PODMIOTU NADAJĄCEGO STOPIEŃ, ROKU ICH UZYSKANIA ORAZ TYTUŁU ROZPRAWY DOKTORSKIEJ.

2007	Dyplom ukończenia studiów magisterskich na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego
2013	Stopień doktora nauk społecznych Wydział Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego
	Tytuł rozprawy doktorskiej: *Neuropsychologiczna charakterystyka funkcjonowania poznawczego pacjentów z gruczolakami przysadki mózgowej* **Promotor:** Prof. dr hab. n. hum. Emilia Łojek **Recenzenci:** Prof. dr hab. n. med. Joanna Seniów, Prof. dr hab. Paweł Ostaszewski
2012	**Studia podyplomowe:** Psychologia Kliniczna Akademii Pedagogiki Specjalnej
2014	**Szkolenie specjalizacyjne:** Instytut Psychiatrii i Neurologii Tytuł specjalisty w dziedzinie Psychologii Klinicznej, podspecjalizacja - neuropsychologia

3. INFORMACJA O DOTYCHCZASOWYM ZATRUDNIENIU W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH LUB ARTYSTYCZNYCH.

2008 – 2013	Młodszy asystent w Klinice Neurochirurgii CSK UCK WUM
2014 – nadal	Starszy asystent w Klinice Neurochirurgii CSK UCK WUM
2014 – 2017	Asystent w Katedrze Neuropsychologii Wydziału Psychologii UW
2017– nadal	Adiunkt w Katedrze Neuropsychologii Wydziału Psychologii UW

4. OMÓWIENIE OSIĄGNIĘĆ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 219 UST. 1 PKT. 2 USTAWY Z DNIA 20 LIPCA 2018 R. PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM I NAUCE (DZ. U. Z 2020 R. POZ. 85 Z PÓŹN. ZM.).

4.1. OCENA OSIĄGNIĘĆ NAUKOWCH

Pani dr n. społ. Aleksandra Bala podaje jako **swoje najważniejsze osiągnięcie naukowe** cykl artykułów naukowych, opublikowany po ukończenia doktoratu. Tytuł osiągnięcia:

Kompetencje społeczne i jakość życia u pacjentów z lekooporną padaczką skroniową.

Prace wykazane w tym cyklu to sześć artykułów naukowych opublikowanych przez Habilitantkę po uzyskaniu stopnia doktora w recenzowanych czasopismach naukowych. W artykułach tych jest prezentowany ważny społecznie temat kompetencji społecznych i jakości życia u pacjentów z lekooporną padaczką skroniową. Padaczka jest przewlekłą chorobą neurologiczną, która wpływa na wiele aspektów życia. Nieprzewidywalność napadów, stygmatyzacja społeczna, ograniczenia aktywności (praca, prowadzenie samochodu, uprawianie sportu), upośledzenie funkcji poznawczych i trudności w relacjach - wszystko to negatywnie wpływa na jakość życia osób z tą chorobą, przyczyniając się do depresji i lęku. Trudności w relacjach wynikają ze stygmatyzacji społecznej i deficytów w poznaniu społecznym, które obejmuje rozpoznawanie emocji, rozumienie perspektyw, empatię i interpretowanie sygnałów społecznych. Deficyty w umiejętnościach społecznych mogą powodować, że osoby z padaczką zachowują się nieprzewidywalnie i są postrzegane jako nieprzystosowane społecznie. Wcześniej zachowania te określano mianem charakteropatii padaczkowej lub zespołu Waxmana-Geschwinda, co przyczyniało się do powstawania stereotypów i stygmatyzacji. Obecnie postęp w wiedzy psychologicznej i neuropsychologicznej zapewnia lepsze zrozumienie i możliwość precyzyjnego opisania tych trudności, potencjalnie prowadząc do opracowania bardziej efektywnych programów terapeutycznych, które poprawiają umiejętności społeczne i jakość życia tych pacjentów.

A). OCENA ARTYKUŁÓW NAUKOWYCH STANOWIĄCYCH OSIĄGNIĘCIE NAUKOWE

Osiągnięcie naukowe obejmuje sześć oryginalnych artykułów opublikowanych w recenzowanych czasopismach naukowych napisanych po ukończeniu doktoratu, co oznacza ciągły i ukierunkowany wkład w dziedzinę psychologii klinicznej i neuropsychologii. Warto zauważyć, że Habilitantka jest pierwszym autorem i autorem korespondencyjnym w czterech z tych artykułów, co podkreśla jej wiodącą rolę w tym przedsięwzięciu badawczym. Kluczowy wkład jest realizowany w dwu punktach:

1. *Kompetencje społeczne:* Cztery z artykułów dotyczą kompetencji społecznych pacjentów z lekooporną padaczką skroniową. Badania te podkreślają wyzwania, przed jakimi stają ci pacjenci w interakcjach społecznych, głównie z powodu czynników neurologicznych i psychospołecznych. Wyniki tych badań mają kluczowe znaczenie dla opracowania ukierunkowanych interwencji mających na celu poprawę umiejętności społecznych i integracji, co może znacznie poprawić jakość życia tych pacjentów.
2. *Jakość życia i zaburzenia afektywne*: Pozostałe dwa artykuły prezentują wyniki badań jakości życia i częstości występowania zaburzeń afektywnych, takich jak depresja i lęk, w tej populacji pacjentów. Badania te zapewniają cenny wgląd w to, jak padaczka skroniowa wpływa na ogólne samopoczucie i zdrowie psychiczne. Identyfikując konkretne obszary życia, na które choroba ma największy wpływ, artykuły te kładą podwaliny pod skuteczniejsze wsparcie psychologiczne i terapeutyczne dostosowane do indywidualnych potrzeb tych pacjentów.

Podsumowując, Habilitantka wykazała, że pacjenci z lekooporną padaczką skroniową stoją przed poważnymi wyzwaniami w zakresie poznania społecznego, takimi jak rozpoznawanie emocji, mentalizowanie, rozumienie komunikatów niewerbalnych i wyobrażanie sobie reakcji emocjonalnych. Jakość życia tych pacjentów jest silnie powiązana z czynnikami klinicznymi, takimi jak nasilenie objawów depresyjnych i lękowych, częstotliwość napadów i skuteczność leczenia chirurgicznego. Z tych właśnie powodów najważniejsze osiągnięcie naukowe Habilitantki stanowi znaczący wkład w dziedzinę psychologii klinicznej i neuropsychologii.

5. INFORMACJA O WYKAZYWANIU SIĘ ISTOTNĄ AKTYWNOŚCIĄ NAUKOWĄ ALBO ARTYSTYCZNĄ REALIZOWANĄ W WIĘCEJ NIŻ JEDNEJ UCZELNI, INSTYTUCJI NAUKOWEJ LUB INSTYTUCJI KULTURY, W SZCZEGÓLNOŚCI ZAGRANICZNĄ

Pani dr n. społ. Aleksandra Bala współpracowała naukowo z badaczami i badaczkami z wielu ośrodków akademickich na terenie Polski. Poniżej lista najważniejszych ośrodków, z którymi realizowane wspólnie badania zostały zakończone wspólną publikacją:

- ✓ Uniwersytet Warszawski
- ✓ Warszawski Uniwersytet Medyczny
- ✓ Instytut Psychologii Polskiej Akademii Nauk
- ✓ Instytut Psychiatrii i Neurologii
- ✓ Uniwersytet Medyczny w Łodzi
- ✓ Politechnika Warszawska

Habilitantka jest skuteczna również we współpracy z naukowcami z całego świata. Współpracuje z badaczami z University of Bath, Department of Psychology, Bath, United Kingdom przy prowadzeniu badań związanych z projektem habilitacyjnym. Zakres tematyczny realizowanego projektu, to:

Social cognition and emotion processing in epilepsy.

W ramach tej współpracy powstały dwa artykuły wchodzące w skład prezentowanego osiągnięcia naukowego. Dodatkowo, przy realizacji projektu dotyczącego kompetencji społecznych i rozpoznawania emocji przez pacjentów z lekooporną padaczką skroniową współpracuje również z badaczkami z Uniwersytetu Karola w Pradze – Aleną Javurkovą i Radoslavą Raudenską. Po zakończeniu tych badań planowana jest także wspólna publikacja.

5.1. CZŁONKOSTWO W TOWARZYSTWACH NAUKOWYCH

Habilitantka jest członkiem dwóch towarzystw naukowych realizujących działalność w zakresie jej specjalności. Należy tu:

1. International Neuropsychological Society
2. Polskie Towarzystwo Neuropsychologiczne

Za popularyzację wiedzy neuropsychologicznej, wykłady dla szerszego grona słuchaczy, a zwłaszcza za przybliżenie pacjentom i ich bliskim a także innym osobom zainteresowanym szczegółów na temat operacji mózgu w znieczuleniu miejscowym, została wyróżniona najwyższym wyróżnieniem **Polskiego Towarzystwa Neuropsychologicznego Virtuti Medicinali 2024.**

5.2. KONGRESY I KONFERENCJE

W ramach swojej aktywności naukowej Habilitantka brała czynny udział w 81 konferencjach naukowych (w tym 39 wystąpień miało miejsce na konferencjach krajowych i 42 na konferencjach międzynarodowych), na których zaprezentowała wyniki własnych badań.

5.3. PROMOTOR POMOCNICZY DOKTORATU

Habilitantka jest promotorem pomocniczym doktoratu mgr Agnieszki Olejnik, na temat:
Aberracje sieci neuronowych u pacjentów z TLE i ich wpływ na funkcje poznawcze.
Promotor główny – prof. dr hab. Emilia Łojek, Szkoła Doktorska Nauk Społecznych, Uniwersytet Warszawski.

5.4. METRYKI

Pani dr n. społ. Aleksandra Bala uzyskała za publikację artykułów naukowych łączną, wysoką punktację:

IF = **68.022**

MNiSW = **1970 pkt.**

6. OCENA OSIĄGNIĘĆ DYDAKTYCZNYCH

Dr n. społ. Aleksandra Bala posiada także imponujący dorobek dydaktyczny na kilku uniwersytetach, co świadczy o jej zaangażowaniu w edukację zarówno studentów, jak i szerszej społeczności. Jako specjalistka w dziedzinie psychologii klinicznej, Dr Bala wygłasza liczne wykłady z neuropsychologii na zaproszenie osób odbywających szkolenia specjalizacyjne z Psychologii Klinicznej, nadzorowane przez Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego (CMKP). Obejmują one dwa bloki.

1. **Blok podstawowy**:

- Podstawowe problemy diagnostyczne i terapeutyczne w populacji pacjentów
- Wybrane zagadnienia z neuropsychologii klinicznej

2. **Blok szczegółowy**:

- Specyficzne problemy neuropsychologiczne pacjentów na oddziale neurochirurgii

- Opieka doraźna i długoterminowa rehabilitacja neuropsychologiczna: wprowadzenie i możliwości wczesnej terapii neuropsychologicznej w oddziałach neurochirurgicznych

W latach 2015-2023 Habilitantka prowadziła te zajęcia w krajowych ośrodkach akredytowanych przez CMKP do prowadzenia specjalistycznych szkoleń z psychologii klinicznej. Należą tu:

- Centrum Kształcenia Psychologów Klinicznych w Łodzi
- Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie
- Akademia Nauk Stosowanych Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Szczecinie
- Centrum Studiów Podyplomowych Szpitala Neuropsychiatrycznego w Lublinie
- Uniwersytet Medyczny w Lublinie
- Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie
- Dziecięcy Szpital Kliniczny im. Józefa Polikarpa Brudzińskiego w Warszawie

Zaangażowanie Habilitantki w rolę dydaktyka jest widoczne w szerokim zasięgu i zróżnicowanej publiczności biorącej udział w jej wykładach. Wykłady te dostarczają niezbędną wiedzę i poszerzają umiejętności przyszłych psychologów klinicznych, znacząco przyczyniając się do ich rozwoju zawodowego. Ponadto prowadziła na zaproszenie Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Neurochirurgów wykłady z neuropsychologii i psychologii klinicznej dla uczestników szkolenia specjalizacyjnego z neurochirurgii w ramach Polskiej Szkoły Neurochirurgii. Poprzez omawianie złożonych zagadnień neuropsychologicznych i prezentację praktycznych technik rehabilitacyjnych, umożliwiała uczestnikom lepsze zrozumienie zarówno samego zjawiska padaczki jak i sposobów oddziaływania praktycznego. Jej praca nie tylko wpływa na studentów, ale również wzbogaca szerszą społeczność, zwiększając zrozumienie różnorodnych zagadnień neuropsychologii klinicznej i znaczenie tej dziedziny w opiece medycznej i psychologicznej. Zaangażowanie Habilitantki w edukację na wysokim poziomie zapewnia, że jej studenci są dobrze przygotowani do stawienia czoła wyzwaniom w przyszłej karierze, co w rezultacie przyczynia się do rozwoju dziedziny psychologii klinicznej i neuropsychologii.

7. Ocena Osiągnięć organizacyjnych

Pani dr n. społ. Aleksandra Bala ma duże osiągnięcia organizacyjne i kierownicze. Jest kierownikiem specjalizacji psychologów odbywających szkolenie z psychologii klinicznej w różnych ośrodkach szkolących, akredytowanych przez CMKP (część osób jest wciąż w trakcie szkolenia).

Pełniła również następujące funkcje organizacyjne w macierzystej uczelni:

Od 2008	Organizacja praktyk z neuropsychologii klinicznej i opieka nad studentami podczas ich odbywania w Klinice Neurochirurgii Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego WUM
Od 2017	Pełnomocnik Dziekana Wydziału Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego ds. Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Matematyczno-Przyrodniczych
Od 2017	Członek Komisji ds. Badań i Finansowania na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego

Pani dr n. społ. Aleksandra Bala popularyzowała osiągnięcia naukowe w mediach światowych. Przygotowywała recenzje artykułów naukowych m.in. dla takich czasopism naukowych, jak: *Journal of Neuro-Oncology, Clinical Endocrinology, PLoS One, Scientific Reports, Neurological Sciences, Journal of the Neurological Sciences, Advances in CognitivePsychology, Annals of Clinical and Translational Neurology, Frontiers in Oncology, Therapeutic Advances in Neurological Disorders, Medicine.* Założyła i współprowadzi dwie strony na Facebooku, których celem jest popularyzacja wiedzy na temat neuropsychologii oraz przybliżenie pacjentom i ich bliskim a także innym osobom zainteresowanym szczegółów na temat operacji mózgu w znieczuleniu miejscowym. Poniżej podaję linki do tych dwu stron:

www.facebook.com/neuropsycholog.org

https://www.facebook.com/Awake.Banacha

Habilitantka występowała też jako ekspert w kilku audycjach radiowych oraz artykule prasowym, w których poruszano tematy związane z neuropsychologią. W maju 2016 współorganizowała stanowisko Wydziału Psychologii UW podczas „XX Pikniku Naukowego Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik" o tematyce: *Zdrowie.* Osiem lat później, w maju 2024 była jednym z wykładowców na popularnonaukowej konferencji internetowej: *Zespół Chiariego i jamistość rdzenia. Webinarium dla Pacjentów* zorganizowanym przez Klinikę Neurochirurgii WUM, gdzie przedstawiła prezentację na temat:
Problemy pacjentów z zespołem Chiariego z perspektywy neuropsychologa.

8. Uwagi krytyczne

W swoim imponującym dorobku naukowym Pani dr n. społ. Aleksandra Bala przedstawia się jako dojrzały badacz naukowy. Szczególnie ważne są badania przedstawione w cyklu sześciu artykułów naukowych, który stanowi jej główne osiągnięcie naukowe, dotyczące ważnego tematu: kompetencji społecznych i jakości życia u pacjentów z lekooporną padaczką

skroniową. Prace te nie tylko uzupełniają wiedzę akademicką, ale mają również implikacje dla praktyki klinicznej. Zwiększając nasze zrozumienie unikalnych wyzwań, przed którymi stoją pacjenci z lekooporną padaczką skroniową. Badania te torują drogę do opracowania kompleksowych strategii opieki, które uwzględniają zarówno potrzeby medyczne, jak i psychospołeczne. Przyszłe badania mogą rozwijać te ustalenia poprzez analizę długoterminowych wyników ukierunkowanych interwencji mających na celu poprawę kompetencji społecznych i jakości życia pacjentów z lekooporną padaczką skroniową.

Należy jednak zauważyć, że Habilitantka nie uwzględniła w żadnej z tych prac teorii mikrogenetycznej formowania się objawów (zwłaszcza stanu umysłu). Jest to teoria znana i szeroko rozpowszechniona przez wielu autorów, zarówno na świecie (np. przez Jasona W. Browna), jak i w Polsce (np. przez recenzentkę tego dorobku w kilku podręcznikach jak i w artykułach naukowych). Włączenie tej teorii mogłoby dostarczyć bardziej kompleksowego wyjaśnienia natury zaburzeń padaczkowych oraz ich wpływu na kompetencje społeczne i jakość życia badanej grupy pacjentów. Integracja tego teoretycznego podejścia mogłaby prowadzić do bardziej precyzyjnych i skutecznych metod leczenia. Wskazuję to jako zachętę do zapoznania się z tą teorią i wykorzystywania w dalszej praktyce klinicznej Habilitantki. Teoria ta ułatwia bowiem zrozumienie istoty formowania się objawu w czasie, jak choćby u pacjentów z lekooporną padaczką skroniową, gdzie lekooporność oraz nieprzewidywalna napadowość, sprzyjają nasilaniu się różnych objawów (w tym zaburzeń) w czasie trwania choroby, co wiąże się zarówno z modyfikacją systemu Ja indywidualnego, społecznego, jak i kulturowego (w tym religijnego, areligijnego i antyreligijnego), a więc i kompetencjami społecznymi i jakością życia tych pacjentów.

9. WNIOSEK KOŃCOWY

Stwierdzam, że przedstawiony mi do oceny dorobek Pani dr n. społ. Aleksandry Bali spełnia ustawowe wymogi stawiane kandydatom do stopnia naukowego doktora habilitowanego zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Najważniejsze osiągnięcie naukowe Pani dr n. społ. Aleksandry Bali, czyli cykl artykułów naukowych, opublikowany po ukończenia doktoratu, pt.:

Kompetencje społeczne i jakość życia u pacjentów z lekooporną padaczką skroniową

zawiera cenne informacje na temat społecznie ważny i stanowi istotny wkład w dziedzinę neuropsychologii. Imponujący jest też całokształt osiągnięć naukowych, który jest doceniany nie tylko w Polsce, ale również na świecie o czym świadczy łączna punktacja za publikację artykułów naukowych:

(IF = **68.022,**
MNiSW = **1970 pkt).**

Międzynarodowa kariera Habilitantki, znaczący dorobek publikacyjny, dydaktyczny i organizacyjny, współpraca z wieloma znanymi ośrodkami w kraju i na świecie oraz działania popularyzatorskie pozwalają stwierdzić, że jest ona dobrze wykwalifikowanym, niezależnym naukowo badaczem, kwalifikując ją do ubiegania się o stopień **dr hab. w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne.**

Z całym przekonaniem przedstawiony mi do oceny dorobek opiniuję pozytywnie i wnoszę do Wysokiej Rady o dopuszczenie Pani dr n. społ. Aleksandry Bali do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Kraków, dnia 12 grudnia 2024

Prof. zw. dr hab. Maria Pąchalska